

Styret

A/S Vinmonopolet

Høring om endring i alkoholloven – åpningsdager for salg av alkohol

Ansatte representantene i Vinmonopolets styre, Turid Sundsetvik og Helge Storvik, baserer sin uttalelse om høringsnotatet på de innspill FKV har gitt til LO.

Siden 1930 har ansatte i Vinmonopolet vært omfattet av en kollektiv tariffavtale som så langt har vært basert på åpningstider Stortinget har fastsatt. Påske-, pinse-, jul- og nyttårsaften er tariffestede fridager for de ansatte. Dette er også beskrevet i høringsnotatet. Som en konsekvens av at arbeidstiden er hjemlet i tariffavtalen, er det bare tariffpartene som ved en tariffrevisjon eventuelt kan endre på disse – og da under forutsetning av enighet.

Etter vår mening vil det ikke kunne forventes at det å åpne for salg på høytidsaftener vil bidra til at ataten tjener mer penger. Det vil bare bli en omfordeling av hvilke dager publikum handler på. Av samme grunn har vi heller ikke forventninger om at man ved en slik endring får bukt med alle deltidskontraktene som florer i bedriftens mange butikker.

Vi går klart i mot departementets forslag om endring av alkohollovens § 2-5 andre ledd, § 3-4 tredje ledd og § 3-7 tredje ledd.

Forslagene til lovendringer som Helse og omsorgsdepartementet har fremmet i dette høringsnotatet, er for øvrig ikke av ny dato. Nøyaktig samme lovforslag ble fremmet i Stortinget vinteren/våren 2011, og da som mindretallsforslag fra Høyre og Fremskrittspartiets medlemmer i Helse- og omsorgskomiteen i forbindelse med komiteens behandling av Prop.48 L (2010-2011) Endringer i lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. og lov om Aktieselskapet Vinmonopolet. Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble imidlertid nedstemt i Stortinget. Det var for øvrig nåværende helse- og omsorgsminister Bent Høie som var saksordfører da saken ble behandlet i komiteen, jf. Innst. 267 L (2010-2011).

Frem til i dag har det vært tverrpolitisk enighet om at A/S Vinmonopolet er etablert som et sosialpolitisk virkemiddel med formål å opprettholde en god kontroll med alder, langing, rus osv. Det har aldri vært meningen at Vinmonopolet skal driftes på samme måte som en vanlig dagligvarebutikk mht. åpningstider og tilgjengelighet. Vinmonopolet er en faghandel som skal mestre balansen med å "selge minst mulig" på en kostnadseffektiv måte og som også skal gi viktige inntekter til eierne, som er staten. Det er politikerne som til enhver tid gir disse

rammevilkårene. Vi kan ikke se at det er behov for den endringen som Helse – og omsorgsdepartementet her ønsker å gjennomføre.

Bedriftens ansatte besitter en meget høy og nødvendig kompetanse som følge av de regler som er knyttet til den spesielle oppgaven Vinmonopolet har i det norske samfunnet. Alle undersøkelser viser at Vinmonopolet skårer høyt på service og kundetilfredshet. Dette ønsker vi skal fortsette, og da innenfor de rammevilkårene som gjelder i dag.

Vi spør oss om det virkelig er Vinmonopolets oppgave å øke tilgjengeligheten for de få som ønsker å drikke til "alle døgnets tider"? Vi tar avstand fra en slik uansvarlig måte å sette rammebetingelser for et alkoholpolitisk virkemiddel som Vinmonopolet er - og fortsatt bør være. Som representanter for ansatte i Vinmonopolet vil ikke vi støtte en slik utvikling.

Vedtas loven slik det er foreslått fra Høyre og Fremskrittspartiet vil man politisk være med på å alminneliggjøre Vinmonopolet som en ordinær dagligvarehandel. Stortinget vedtok i sin tid å opprette A/S Vinmonopolet med bakgrunn i at det definitivt ikke skulle være et alminnelig salgsgorgan, men ut fra et sosialpolitisk hensyn om at Vinmonopolet skulle drive kontrollert salg av en lovlig vare. Rammene for salget ble gitt via politiske vedtak der bl.a. høytidsaftener skulle vernes for salg. Ved å si nei til å tenke i alkoholpolitiske baner sier man også nei til Vinmonopolet som institusjon.

Vi viser videre til Sverige som har strengere alkohollov enn i Norge. Systembolaget operer bl.a. med aldersgrenser på 20 år for salg av pils med styrke 3.5%. Handelslekkasjen til Sverige handler ikke om åpningstider, men om Norges høye polpriser grunnet avgiftssystemet.

I verdens største og mest "liberale" demokrati, USA; er alkohollovene vel så strenge som i Norge, med en aldersgrense på 21 år forkjøp og salg av alkoholholdig drikke. Det samme gjelder i Canada.

Livsstildriking – som ikke er knyttet opp til alkoholisme- koster det norske samfunnet mellom 16 og 18 milliarder kroner i året, og da holdes annen rusavhengighet utenfor disse tallene.

Trendene i samfunnet viser økte utfordringer mht. rus – også innenfor den politiske virkeligheten. De samme politikerne som vil øke bevilgningene til rusomsorgen, vil øke tilgjengeligheten for å handle alkohol. Hvor er logikken i slik politikk? Etter vår oppfatning er ikke dette å ta ansvar, men å skyve ansvaret over på en uskyldig tredjepart i samfunnet som svært ofte vil være barna. Krisetelefoner vil kunne fortelle om hvem som gjør bruk av denne tjenesten ved høytider. Barn og unge er en svært stor brukergruppe som formidler om familiære problemer i høytidene grunnet rus. Opp gjennom årene har dette vært fokusert på gjennom kampanjer produsert av Vinmonopolet og Helsedirektoratet.

Det er ingen opplysninger i høringsnotatet om de skadevirkninger alkoholen medfører. Den alkoholpolitiske debatten er utelatt i høringen, og i det politiske miljøet for øvrig, et miljø vi for øvrig opplever at kun er opptatt av tilgjengelighet. I debatter har det vært tatt til ordet for åpent på kvelder og vin i butikk, noe som etter vår mening vil utradere Vinmonopolet som alkoholpolitisk virkemiddel. Dette er en meget uheldig utvikling i det norske samfunn. Ser vi på tall fra verdenssamfunnet forteller det oss om økonomiske og menneskelige skadevirkninger. På verdensbasis er skadene pga alkohol minst 2000 milliarder kroner. I

Frankrike oppgis det at 43000 franskmenn dør årlig grunnet alkohol- I Sverige er skadevirkningene av alkohol anslått til ca 110 milliarder kroner eller 2.7% av BNP. I USA er det anslått å koste samfunnet 1250 milliarder kroner og 105 000 dør som følge av alkoholskader. Dette er forsiktige beregninger. Ser man på tilsvarende tall fra Norge la Helge Selø fram en beregning for flere år siden på at alkoholskadene utgjorde ca. 35 milliarder kroner. I dag ville beløpet vært enda høyere. Overlege Hans Olav Fekjær har tidligere beregnet at kostnadene er minst dobbelt så store som det samfunnet tar inn i alkoholavgifter.

Tidspunkt for utlevering

Departementet ber om høringsinstansenes syn på om ordningen for utlevering bør endres. Vi mener tidspunktet for utlevering av alkoholholdige varer har en naturlig sammenheng med åpningstidene i Vinmonopolets butikker. Hele hensikten med bestillingsvarer må være at de ilegges samme restriksjoner for utlevering som om de skulle vært hentet ut i Vinmonopolet. I motsatt fall vil man få en vridning til mer bestillingssalg som lett kan gi utlevering til "alle døgnets" tider.

Sluttkommentar

Den alkoholpolitiske debatt synes å være et ikke tema, og i høringen er den fullstendig utelatt. Når debatten er et ikke tema er det med på å undergrave Vinmonopolet som det politiske virkemiddel vi mener det skal være. En alminneliggjøring av Vinmonopolet vil på sikt medføre en avvikling av virksomheten.